
МНЕНИЕТО НА БЪЛГАРСКИТЕ
МАГИСТРАТИ КЪМ ЕДИННИЯ
ЕТИЧЕН КОДЕКС И ДРУГИ
ВЪПРОСИ ОТ ЕТИЧНО И
МОРАЛНО ЕСТЕСТВО

2021

БЪЛГАРСКИ ИНСТИТУТ ЗА ПРАВНИ ИНИЦИАТИВИ
София

Настоящият документ е резултат от изпълнението на дейности по **проект „Ефективна борба с корупцията“** (Effective Combat Against Corruption. Supporting Stakeholders in Implementing Anti-Corruption Standards). Проектът се осъществява от Международна фондация за електорални системи (International Foundation for Electoral Systems/ IFES) и Правна инициатива за Централна и Източна Европа (Central and Eastern Europe Law Initiative/ CEELI Institute) с партньори от България, Румъния и Черна гора, с финансиране от Държавния департамент на САЩ (DoS/INL). Български институт за правни инициативи е партньор за България по проекта.

Изразените мнения, оценки, констатации и предложения представляват само и единствено гледната точка на БИПИ и по никакъв начин не може да се приема, че те съставляват мнение на партньорите по проекта или финансиращата организация.

Увод

Доверието в съдебната система е една от основните предпоставки за спазване на принципа за върховенство на правото и за функционирането на истинско демократично общество. От тази гледна точка поведението на магистратите в и извън съдебната зала е от съществена важност за изграждането на доверие към цялата система, към нейната обективност и справедливост. Съобразяването на поведението на магистратите с основните етични принципи е фактор, укрепващ не само съдебната система, но и цялото общество.

С приетия през 2009 г. от Висшия съдебен съвет на Република България Кодекс за етично поведение на българските магистрати и с последващото му изменение през 2011 г. систематизират основните норми на поведение, които трябва да спазва един магистрат на и извън работното си място.

Кодексът за етично поведение стъпва на няколко основни принципа, а именно – независимост, безпристрастност, справедливост и прозрачност, вежливост и толерантност, почтеност и благоприличие, компетентност и квалифицираност, конфиденциалност. От изброените принципи произтичат правила, които всеки магистрат трябва да следва в своята работа.

Настоящото проучване си поставя за цел да покаже как българските магистрати възприемат Кодекса за етично поведение, тяхната гледна точка за това какво е постигнато от приемането му досега, какви са границите на неговото действие и какви са перспективите пред неговото прилагане, развитие и усъвършенстване.

Проучването е национално представително за съдиите и прокурорите в страната и е възложено от Български институт за правни инициативи. Изпълнител е социологическа агенция „Глобал Метрикс“ ЕООД

Целеви групи: съдии, прокурори и следователи.

Метод на събиране на информацията: Проучването е осъществено по метода на прякото стандартизирано интервю в периода юни – септември 2020 г.

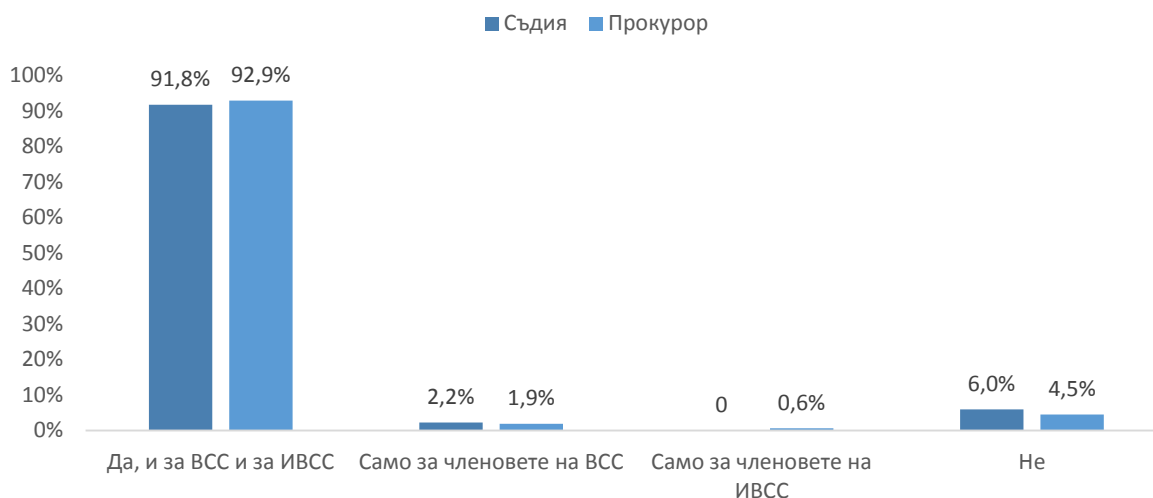
Обем на извадката: 312 съдии, 318 прокурори и 74 следователи.

Етичен кодекс на магистратите

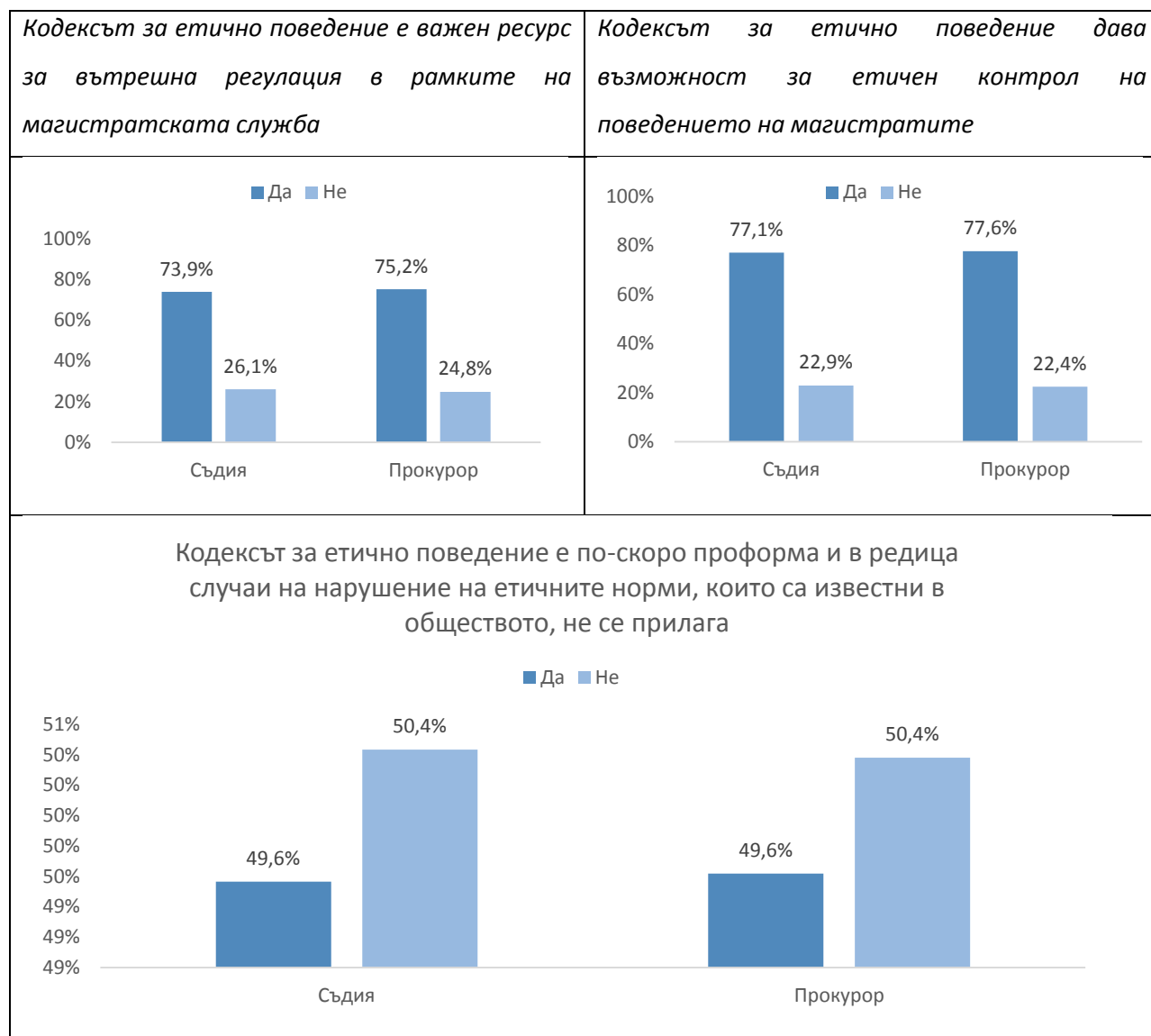
Мнозинството от анкетираните магистрати споделят мнението, че Етичният кодекс на магистратите трябва да бъде общ за съдии, прокурори и следователи. Прави впечатление, че подкрепата за подобно твърдение е видимо в по-голяма степен сред прокурорите – съответно 91,1%, докато при съдиите този дял е 63,6%. Респективно, в групата на съдиите има и най-много несъгласни с твърдението, че Етичният кодекс трябва да бъде общ за всички магистрати - 27,3%, докато несъгласните сред прокурорите са съответно 7%. Едно от възможните обяснения за тези резултати може да се търси в цялостната политическа обстановка в страната и призивите, които идват от различни посоки по отношение мястото на прокуратурата. Високият процент прокурори отговорили утвърдително на въпроса показва и желанието за оставане на прокуратурата в съдебната власт.

Кодекс за етично поведение на българските магистрати важи и за членовете на ВСС и ИВСС. Трябва ли според Вас това да се запази?

Понастоящем Кодексът за етично поведение важи и за членовете на Висшия съдебен съвет (ВСС) и на Инспектората към ВСС (ИВСС). Мнозинството от анкетираните магистрати са категорични, че това положение трябва да се запази и занапред – подобно мнение споделят 91,8% от съдиите и 92,9% от прокурорите. На противоположното мнение са 6% от съдиите и 4,5% от прокурорите. В същото време дисциплинарната отговорност при нарушение се носи само от магистратите, а не и от ВСС и ИВСС, защото те не са магистрати по същество. Този въпрос обаче не е бил част от изследването и мнения за него от магистратите не могат да бъдат обобщени.

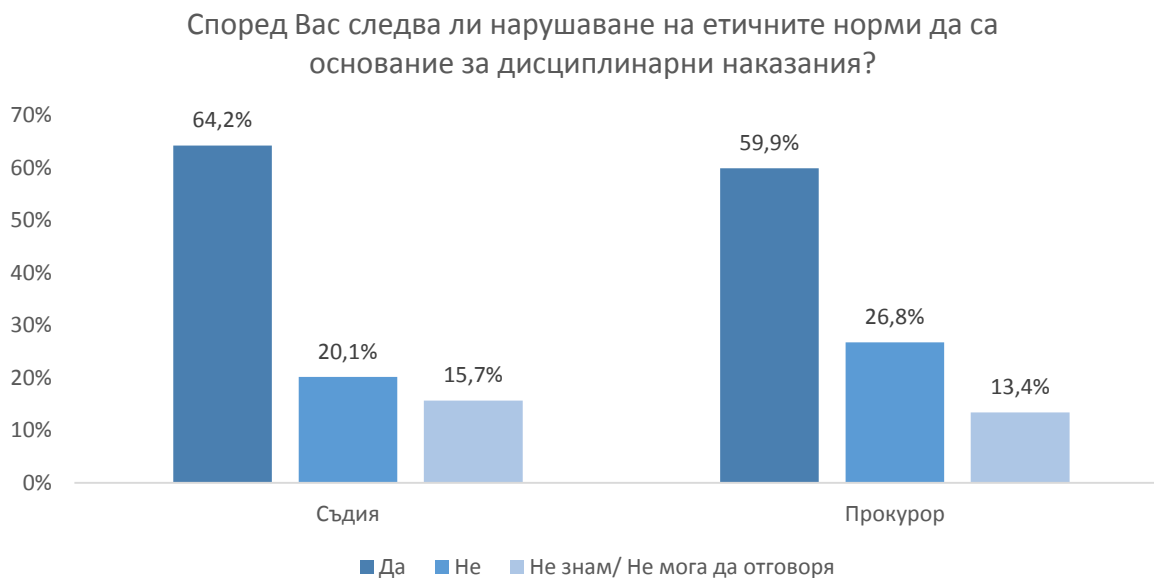
<i>Кодексът за етично поведение на българските магистрати задава ясно длъжното поведение на магистратите</i>	<i>Кодексът за етично поведение задава ясно при какви действия и прояви магистратите могат да бъдат наказани</i>																		
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Отговор</th> <th>Съдия</th> <th>Прокурор</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Да</td> <td>76,2%</td> <td>85,7%</td> </tr> <tr> <td>Не</td> <td>23,8%</td> <td>14,3%</td> </tr> </tbody> </table>	Отговор	Съдия	Прокурор	Да	76,2%	85,7%	Не	23,8%	14,3%	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Отговор</th> <th>Съдия</th> <th>Прокурор</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Да</td> <td>50,0%</td> <td>62,1%</td> </tr> <tr> <td>Не</td> <td>50,0%</td> <td>37,9%</td> </tr> </tbody> </table>	Отговор	Съдия	Прокурор	Да	50,0%	62,1%	Не	50,0%	37,9%
Отговор	Съдия	Прокурор																	
Да	76,2%	85,7%																	
Не	23,8%	14,3%																	
Отговор	Съдия	Прокурор																	
Да	50,0%	62,1%																	
Не	50,0%	37,9%																	

Мнозинството от анкетираните магистрати се съгласяват с твърденията, че Кодексът за етично поведение задава ясно дължимото поведение на магистратите, че дава възможност за етичен контрол върху поведението на магистратите, както и че представлява важен ресурс за вътрешна регулация в рамките на магистратската служба. По отношение на твърдението, че Кодексът за етично поведение задава ясно при какви действия и прояви магистратите могат да бъдат наказвани, съдиите са разделени поравно в одобрителните и неодобрителните си оценки, докато мнозинството от прокурорите подкрепят твърдението.

Магистратската общност е разделена в оценките си за твърдението, че Кодексът за етично поведение е по-скоро проформа и в редица случаи на нарушение на етичните норми, които са

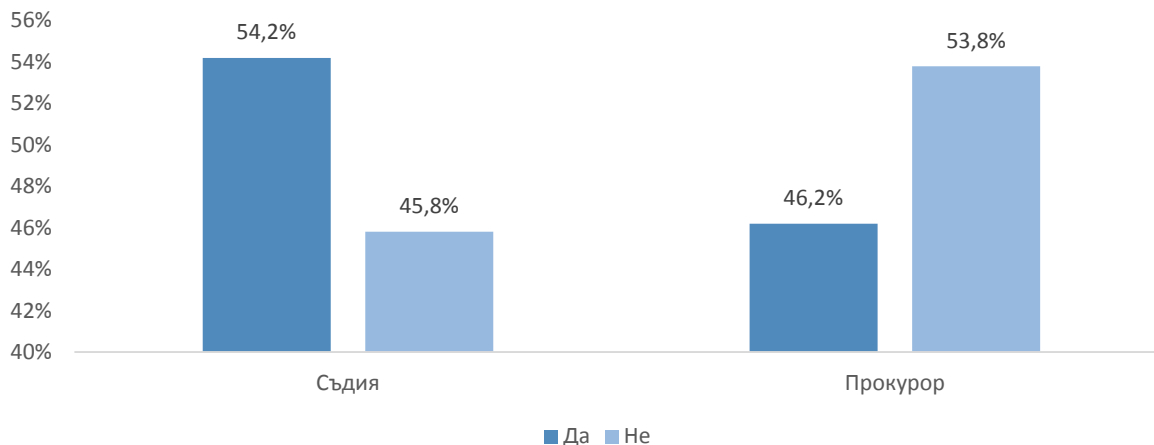
известни в обществото, не се прилага. Несъгласието с подобно твърдение малко надвишава съгласието.

Нарушението на етичните норми следва да бъде основание за дисциплинарни наказания – около подобно мнение се обединяват 64,2% от съдиите и 59,9% от прокурорите. Но противоположното мнение са 20,1% от съдиите и 26,6% от прокурорите. България е една от малкото държави, в които неспазването на Етичния кодекс е обвързано с дисциплинарна отговорност.

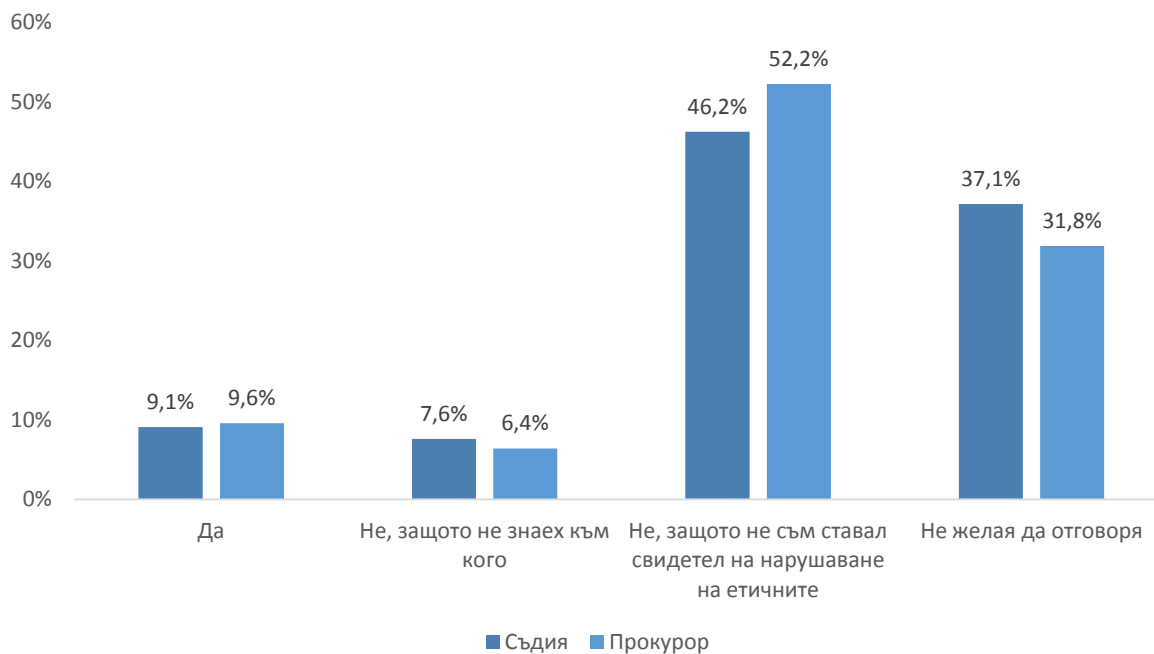

Вие лично досега ставали ли сте свидетел на нарушаване на етичните норми от магистрат?

Мнозинството от анкетираните съдии – 54,2%, споделят, че са ставали свидетели на нарушения на етичните норми от магистрат, докато 45,8% са на обратното мнение. При прокурорите ситуацията е противоположна – 53,8% не са попадали лично на случаи, при които се нарушават етичните норми от страна на магистрат.

Вие лично досега подавали ли сте сигнали за нарушаване на етични норми?

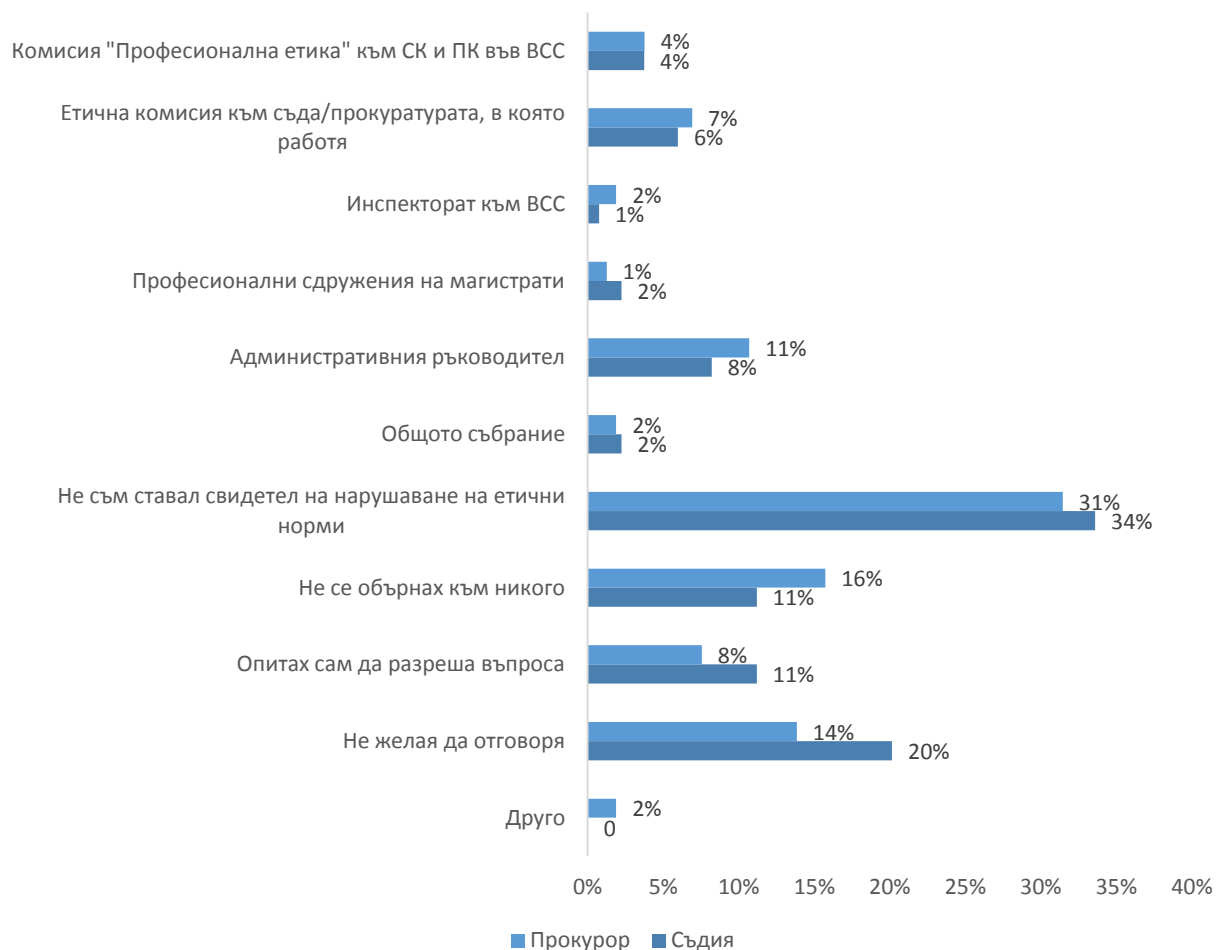

По отношение на личното подаване на сигнали за нарушения на етичните норми повечето от магистратите споделят, че не са подавали такива сигнали, защото не са ставали свидетели на нарушения на етичните норми – около подобна позиция се обединяват 46,2% от съдиите и 52,2% от прокурорите. Същевременно впечатление правят и високите дялове на нежелаещите да отговорят на подобен въпрос – това са 37,1% от съдиите и 31,8% от прокурорите. Причината за това е и чувствителния характер на въпроса и вероятни притеснения на магистратите да споделят тази информация, в това число и да признаят, че са ставали свидетели на нарушаване на етичните норми и не са подали сигнал за това – (или обратно, че са ставали свидетел и са подали сигнал). Както е видно от таблицата по-долу най-голям дял от тези, които са ставали свидетели на нарушаване на етичните норми не желаят да отговорят дали са подавали сигнал.

Вие лично досега ставали ли сте свидетел на нарушаване на етичните норми от магистрат?	Съдии		Прокурор	
	Да	Не	Да	Не
Вие лично досега подавали ли сте сигнали за нарушаване на етични норми?	Col %	Col %	Col %	Col %
Да	17,1%		21,1%	
Не, защото не знаех към кого	18,6%		11,3%	
Не, защото не съм ставал свидетел на нарушаване на етичните		95,0%		95,3%
Не желая да отговоря	64,3%	5,0%	67,6%	4,7%

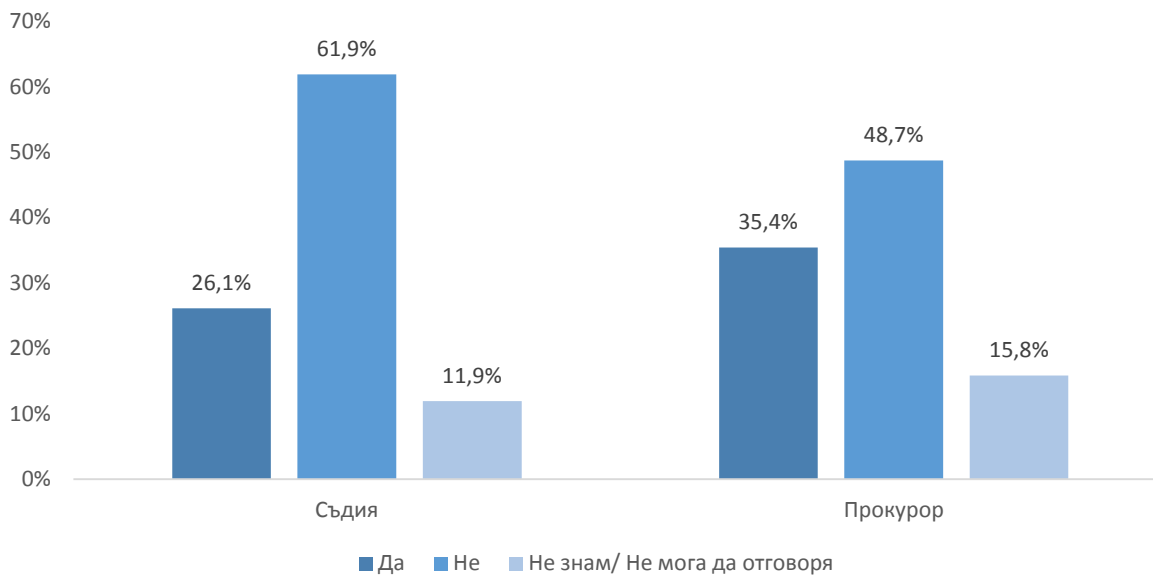
Под 10% са дяловете на съдиите и прокурорите, които са подавали подобни сигнали.

Ако сте ставал свидетел на нарушаване на етичните норми, към кого се обърнахте?

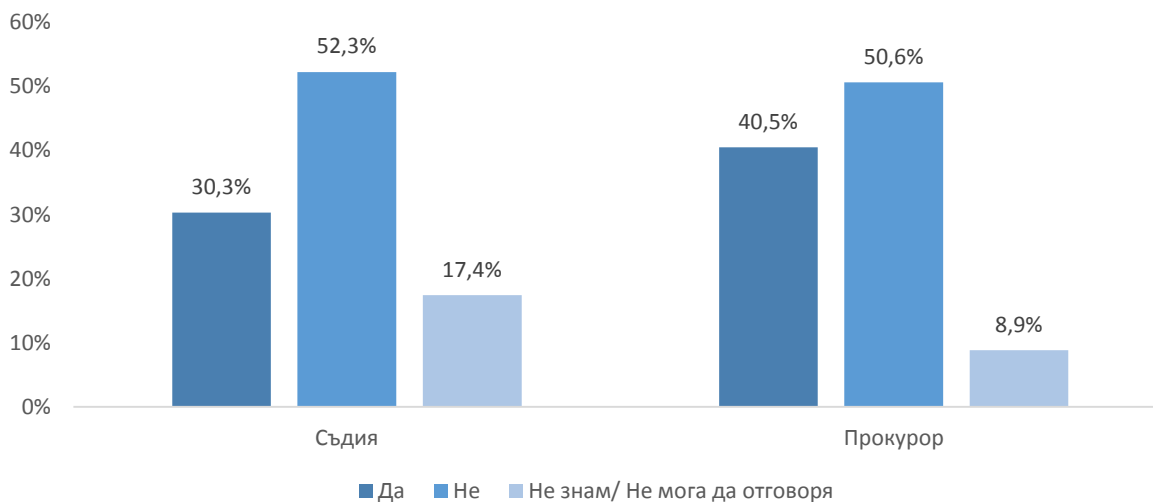
Когато става въпрос за адресата на сигнали, свързани с нарушения на етичните норми, отново анкетираните магистрати най-често заявяват, че не са ставали свидетели на подобни нарушения. Висок е и делът на магистратите, които не желаят да отговорят на въпроса. От изброените адресати на подобни сигнали най-предпочитани са административните ръководители и етичните комисии по места.

Според Вас трябва ли да има доверители - лица, към които да се подават сигнали при нарушаване на етичните норми? (доверителите са лица, с които да се обсъжда отделен казус и това дали той представлява нарушение на етичните норми)

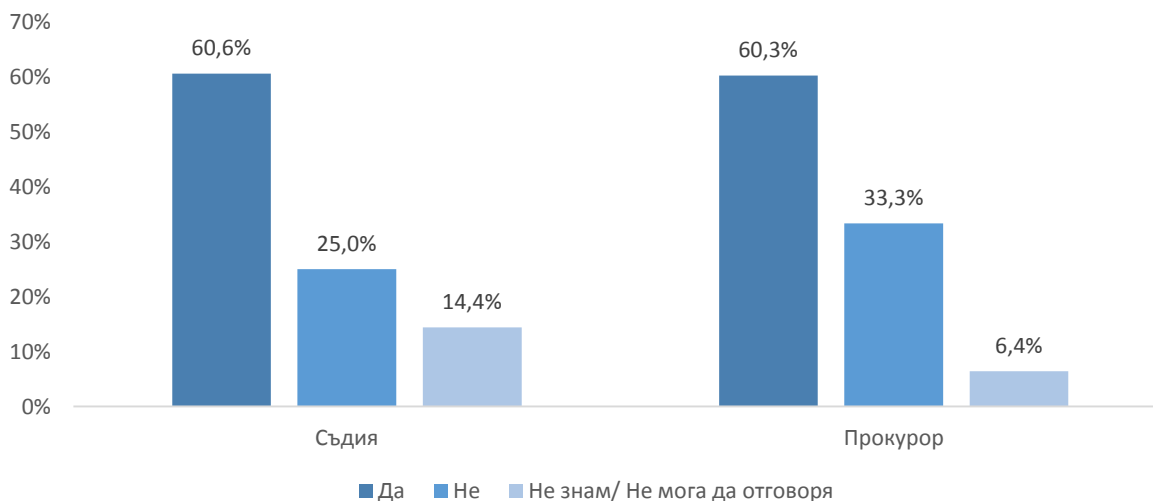
Използването на доверители като средство за справяне с етични нарушения не се разпознава като необходимост от мнозинството от анкетираните съдии – 61,9% от тях са на мнение, че не трябва да има лица, с които да се обсъжда отделен казус и това дали той представлява нарушение на етичните норми. 26,1% от съдиите са на противоположното мнение. При прокурорите неодобряващите идеята отново надхвърлят положително настроените, макар и разликата между тях да е по-малка – 48,7% не подкрепят идеята, а 35,4% я подкрепят. Регистрираните резерви към фигурата на доверителя показват силна степен на недоверие в рамките на системата, както и недоверие, че съдебната система има възможност за изграждане на надеждни и ефективно работещи вътрешни регулатори. Отговорите показват също така, че в системата чувството за общност и принадлежност към нея е изключително ниско, което поражда и споменатото недоверие.

Трябва ли да има специален телефон, на който да се подават сигнали за нарушаване на етичните правила?

Тук отговорите са почти идентични с тези на предходния въпрос. Мнозинството от съдиите и прокурорите са на мнение, че не е необходимо да има специален телефон, на който да се подават сигнали за нарушаване на етичните правила – 52,3% от съдиите и 50,6% от прокурорите не подкрепят подобна идея. На противоположната позиция са 30,3% от съдиите и 40,5% от прокурорите.

Според Вас трябва ли да има етични комисии по места, които да следят за прилагането на етичните норми?

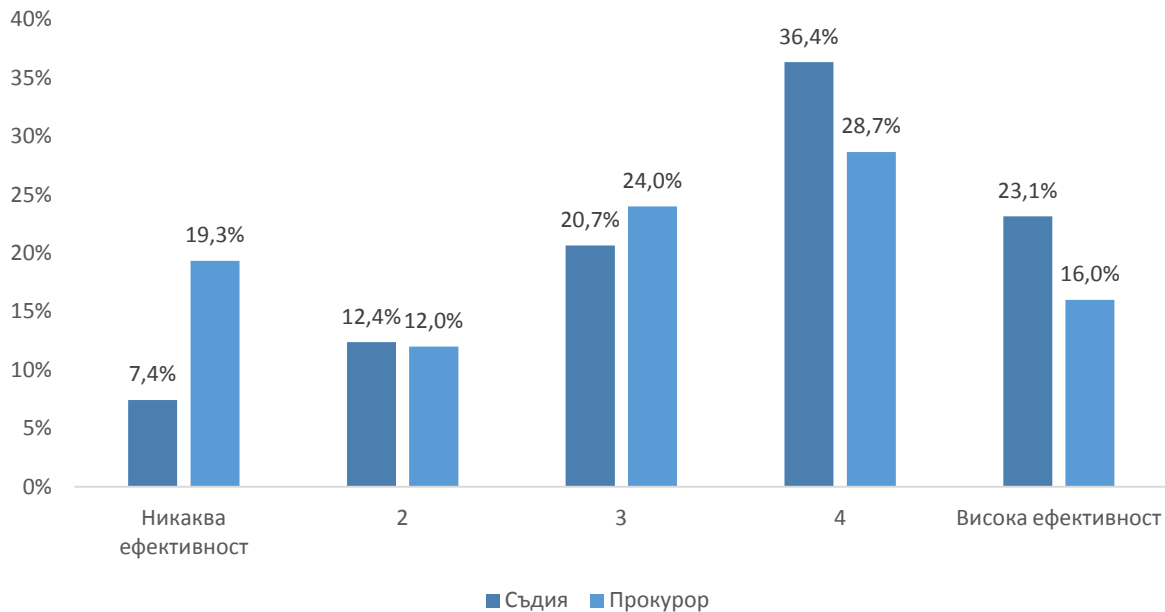
Мнозинството от българските магистрати – 60,6% от съдиите и 60,3% от прокурорите, заявяват, че съществува необходимост от етични комисии по места, които да следят за спазването на етичните норми. На противоположната позиция са една четвърт от съдиите и една трета от прокурорите. Тези резултати показват, че като цяло се търси по-скоро колективният подход за решаване на тези въпроси и се избягват функции и дейности, чието изпълнение да се ограничава до едноличен орган/точка, която да се занимава с този въпрос.

Според вас как функционират към момента етичните комисии по места?

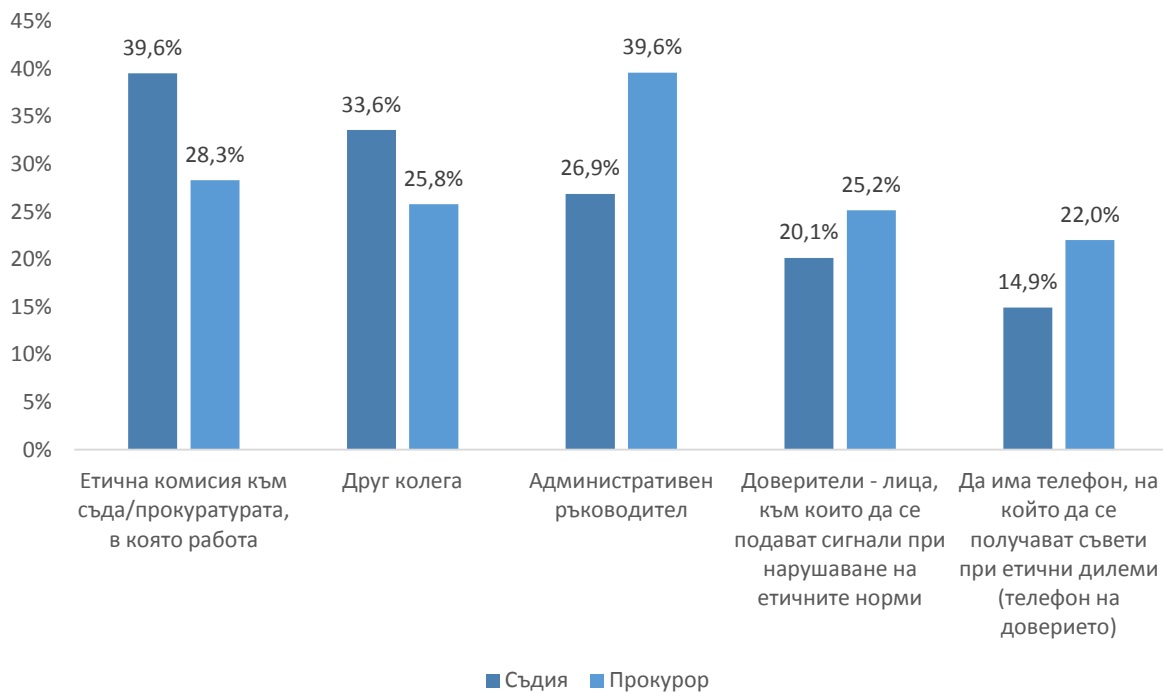
Оценяването на етичните комисии по места е тема, водеща до силно разделение сред съдиите – 40% от тях смятат, че тези комисии функционират добре, като със същия дял са съдиите, които определят дейността на комисииите като функциониращи „проформа“. Сред прокурорите преобладават определящите функционирането на етичните комисии по места като чиста формалност – 41,2% от анкетираните срещу 33%, които посочват, че функционират добре. Една трета от прокурорите са на мнение, че етичните комисии работят добре.

Бихте ли поставили оценка за ефективността на работа на етичните комисии във вашата структура: (По скалата от 1 до 5, където 1 е „Никаква ефективност“, а 5 „Висока ефективност“)

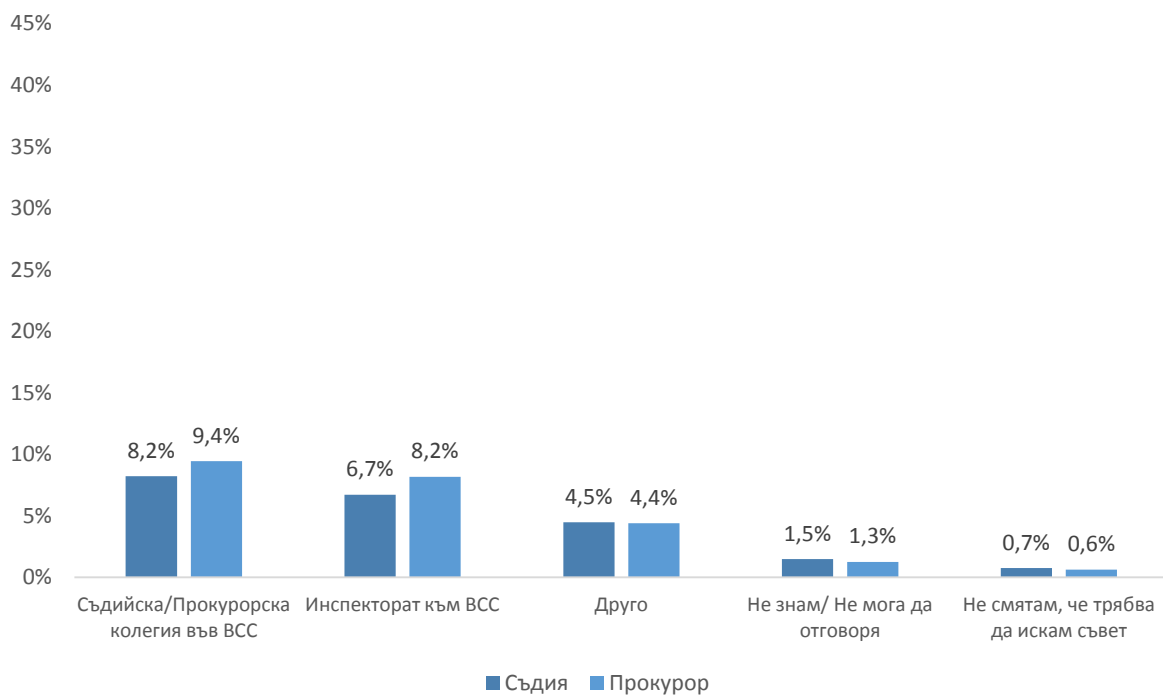

По скалата от 1 до 5, където 1 е „Никаква ефективност“, а 5 – „Висока ефективност“, оценка 4 е най-често поставяната от българските магистрати, когато става въпрос за етичната комисия в структурата, в която работят – такава оценка поставят 36,4% от съдиите и 28,7% от прокурорите. Сред съдиите оценка 5, а именно – висока ефективност, е следващата най-често поставяна, докато при прокурорите това е оценка 3. Наблюдават се по-сериозни разлики между прокурори и съдии при поставянето на оценка 1, която оценява по най-ниския възможен начин работата на етичната комисия в съответната структура. 19,3% от прокурорите са поставили такава оценка, докато делът на съдиите, оценили по този начин своята етична комисия, е 7,4%. Висока ефективност за съответната етична комисия споделят 23,1% от съдиите и 16% от прокурорите.

От кого бихте искали да получавате съвет при етична дилема? (1)

От кого бихте искали да получавате съвет при етична дилема? (2)

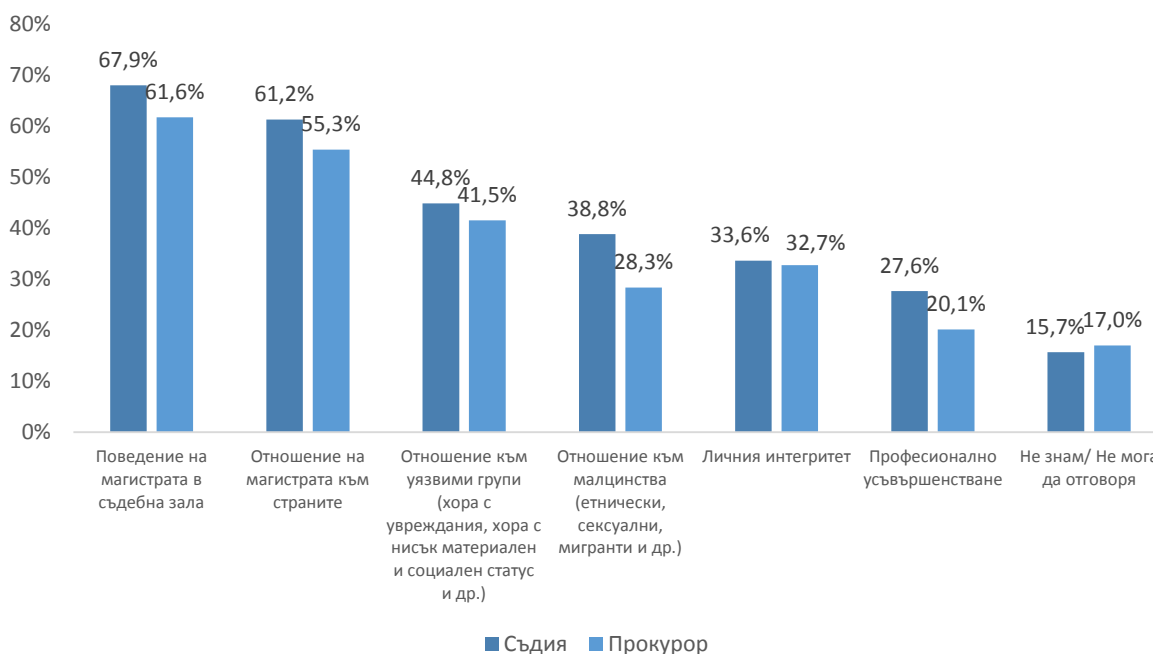

Поради естеството на своята работа етичните дилеми са ситуации, в които всеки магистрат може да попадне при упражняване на професията си. При такива случаи прави впечатление, че съдиите най-често биха се обърнали към Етичната комисия в съда, в който работят, докато при прокурорите най-посочваната опция е техният административен ръководител (вероятно поради йерархичната структура на прокуратурата). При съдиите на следващо място се подрежда техен колега, на когото биха споделили, а при прокурорите това е етичната комисия в прокуратурата, в която работят. Административният ръководител и доверителите са сред останалите по-предпочитани опции за страна, към която съдиите да се обърнат в случай на морална дилема. При прокурорите това са другите колеги и доверителите.

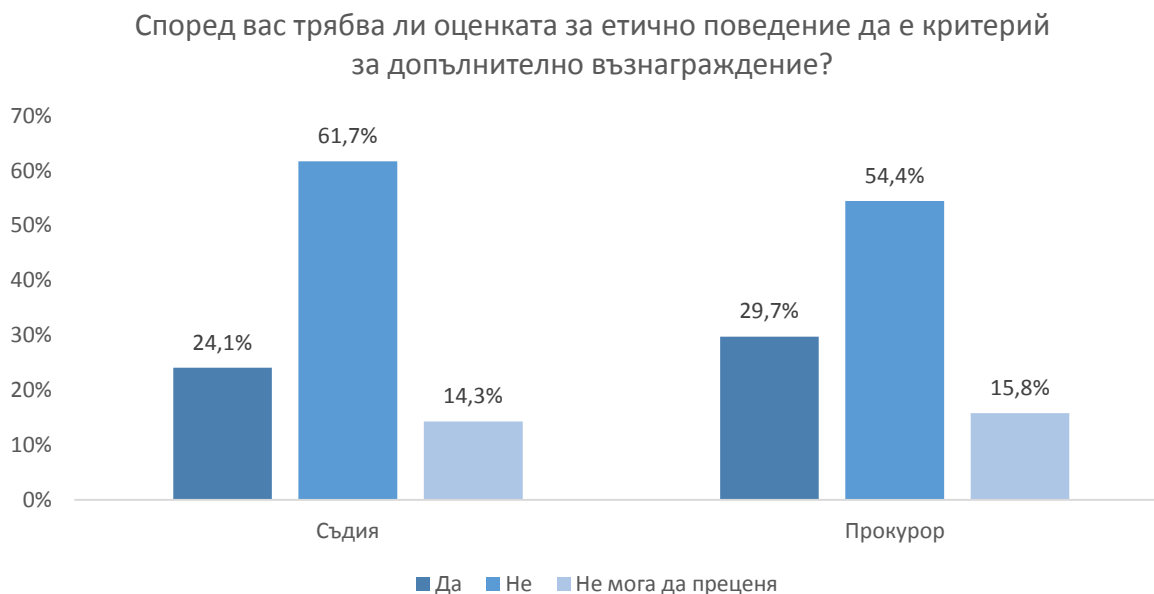
ВСС и ИВСС получават най-нисък процент, защото най-вероятно очакването, че въпросът ще бъде решен ефективно и обективно с тяхно съдействие е най-слабо. Наред с това тяхната структура и роля, и място в съдебната система допълнително ограничават приемането им като важен фактор при разрешаване на етични дилеми. На последно място, може да се спомене и недотам добрия имидж и ниско доверие, с което тези органи се ползват сред магистратите.

Според Вас трябва ли Етичния кодекс на магистратите да засяга някои от следните въпроси?

Този въпрос е непосредствено свързан с темата за принципите на процедурната справедливост и тяхното прилагане от българските магистрати. Отговорите показват по един категоричен начин, че е възможно преосмисляне на Етичния кодекс и промяна в текстовете именно по отношение закрепването на някои от тези принципи. При следващо обсъждане и промени на етичния кодекс е необходимо подобни текстове да залегнат с по-голямо внимание към различните хипотези и въпроси, които да регламентират етичното поведение

Поведението на магистратите в съдебната зала и отношението на магистратите към страните по делата са най-често посочваните от респондентите въпроси, по които според тях Етичният кодекс трябва да се произнася. Отношението към уязвими групи се подрежда на следващо място като тема, която Кодексът следва да засяга. Отношението към малцинствата и личният интегритет са сред останалите по-разпространени теми, като съдиите по-често посочват малцинствата, а прокурорите – личния интегритет.

Мнозинството от участвалите в проучването магистрати не разпознават оценката за етично поведение като необходим критерий за допълнително възнаграждение. 61,7% от съдиите и 54,4% от прокурорите са на мнение, че тя не следва да участва при формирането на допълнителните материални стимули. На противоположното мнение са 24,1% от съдиите и 29,7% от прокурорите.

Според вас за кое от следните твърдения допринася Кодекса за етично поведение на магистратите?

Според вас за кое от следните допринася Кодекса за етично поведение на магистратите?

Формирането на високо обществено доверие към съдебната система, утвърждаването на нейния престиж и задаването на ясни правила за професионално поведение на магистратите са сред областите, в които според съдиите Етичният кодекс допринася най-много. Мнозинството от

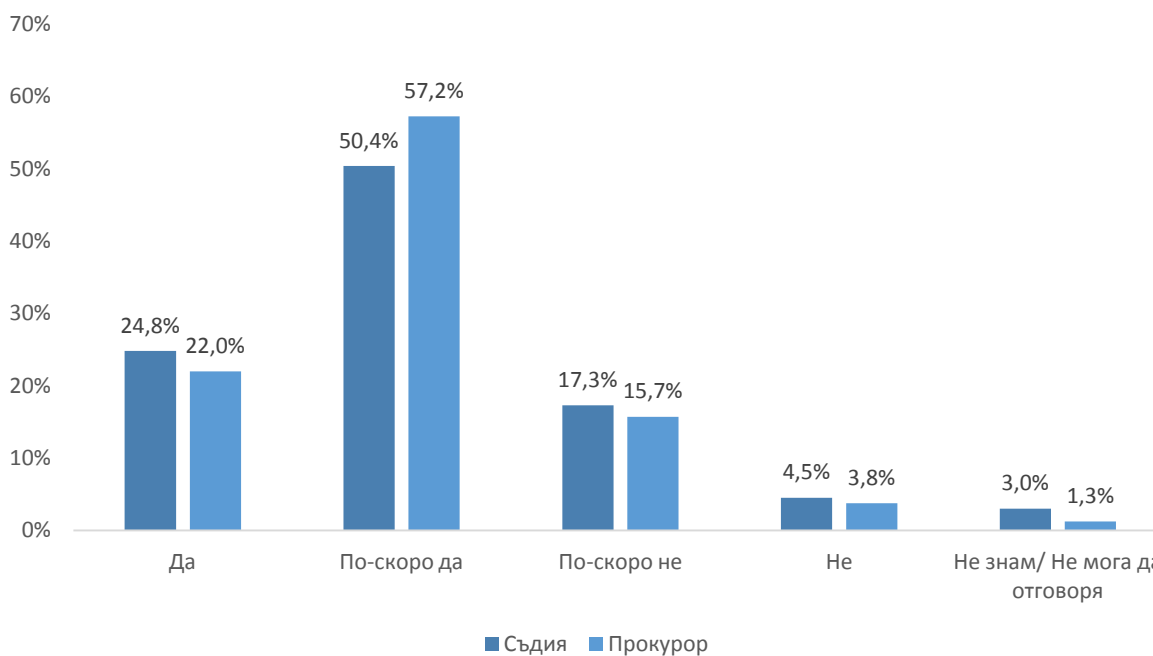
респондентите подкрепят твърдението, че Кодексът за етично поведение допринася за установяването на стандартите за поведение на магистратите в и извън работното място. Утвърждаването престижа на магистратските професии и уеднаквяването на разбиранията на магистратите за етично професионално поведение са сред останалите теми, по които според анкетиранияте магистрати Кодексът за етично поведение постига резултати.

В кои от следните направления Кодексът за етично поведение на магистратите успява да постигне положителна промяна?	Съдия	Прокурор
Въздържане от всякакви действия, които биха могли да компрометират честта на магистрата в професията и обществото	60%	57%
Избягване на поведение, което може да се възприеме като привилегироване, предразположеност, предубеденост или предразсъдък основан на различни фактори	43%	42%
Зачитане и уважение на всички страни в процеса, магистрати, граждани, адвокати и останалите участници в процеса	43%	38%
Третиране на страните равнопоставено	26%	16%
Откритост и търпеливост за изслушване и възприемане на нови или различни аргументи, мнения и гледни точки	25%	20%
Дискретност и опазване в тайна на фактите или сведенията, станали му известни при или по повод изпълнение на служебните му задължения	24%	23%
Постигане на по-голяма независимост на магистратите	20%	16%
Зачитане на критерии, свързани с общочовешките ценности и ценностите на демократичната правна уредба	20%	31%
Установяване на фактите единствено на основата на обективен анализ на доказателствата по делото	18%	13%
Постигане на прозрачност	18%	15%
Недопускане на натиск и влияние	16%	19%
Постигане на справедливост	16%	15%
Постигане на по-голяма безпристрастност	14%	15%
Отчитане особеностите на всеки конкретен случай	10%	10%
Постигане на по-висока компетентност и квалифицираност на магистратите	9%	3%

Въздържането от всякакви действия, които биха могли да компрометират честта на магистрата в професията и обществото, избягването на поведение, което може да се възприеме като привилегироване, предразположеност, предубеденост или предразсъдък основан на различни

фактори, както и зачитането и уважението на всички страни в процеса - магистрати, граждани, адвокати и останалите участници, са най-често посочваните теми от българските магистрати, по които е постигната положителна промяна благодарение на Кодекса за етично поведение. Около една четвърт от съдиите посочват също като успехи и третирането на страните равнопоставено, откритостта и търпеливостта за изслушване на нови и различни аргументи, мнения и гледни точки, както и дискретността и опазването в тайна на всички факти, станали известни на магистрата при упражняване на неговата работа. Прокурорите в по-голяма степен изтъкват като положителна промяна зачитането на критерии, свързани с общочовешките ценности и ценностите на демократичната правна уредба. Трябва да се отбележи, че според магистратите етичният кодекс не успява да постигне повече прозрачност, независимост и безпристрастност. Налага се изводът, че като цяло той успява да постигне резултат в задаване на норми за поведение на магистратите в съдебната зала и обществото, но все още не засяга и не се отразява на тази част от професионалното поведение, която е част от професионалната роля на магистратите.

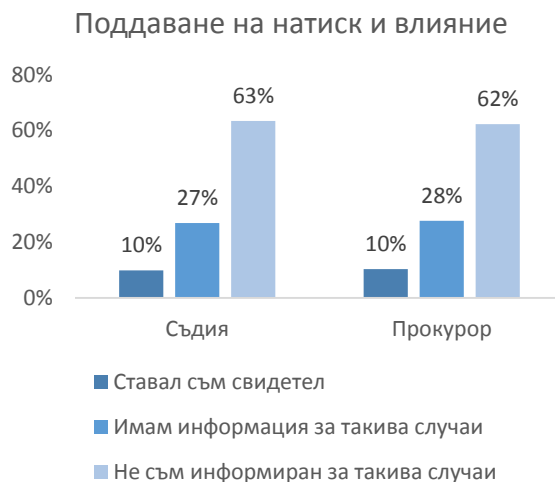
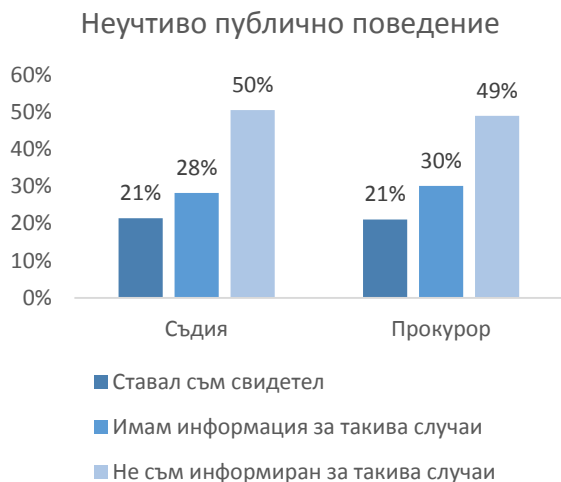
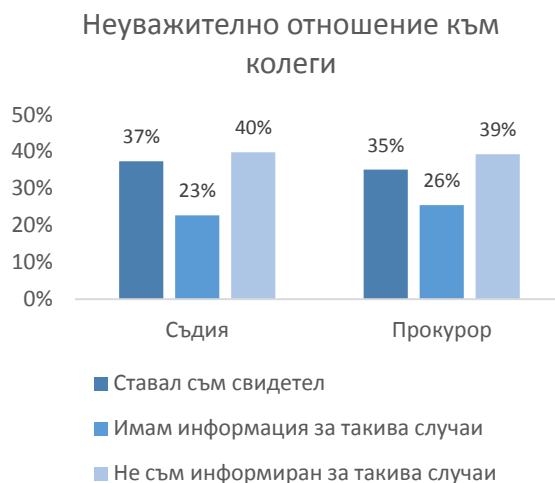
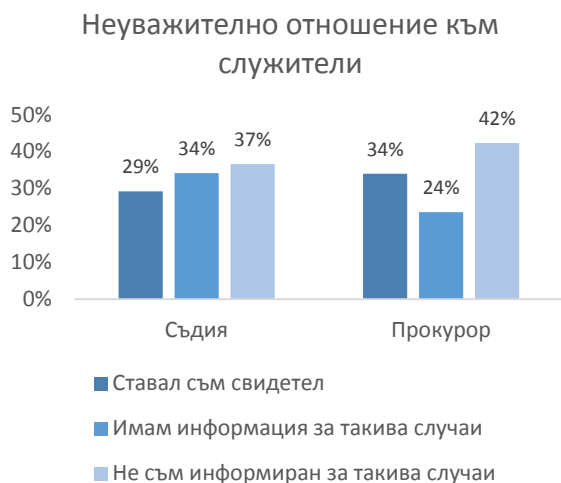
На Вас лично като магистрат дава ли ви ясни ориентири за поведение Кодексът за етично поведение на магистратите?

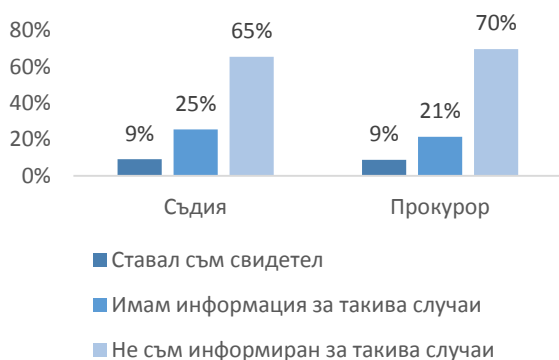
На въпроса дали Кодексът за етично поведение дава ясни ориентири, преобладава мнението сред анкетираните, че лично на тях той по-скоро им дава такива ориентири – на подобна позиция са 50,4% от съдиите и 57,2% от прокурорите. 24,8% от съдиите и 22% от прокурорите категорично

заявяват, че те като магистрати получават необходимите ориентири от Кодекса за етично поведение. С „по-скоро не“ на поставения въпрос отговарят 17,3% от съдиите и 15,7% от прокурорите.

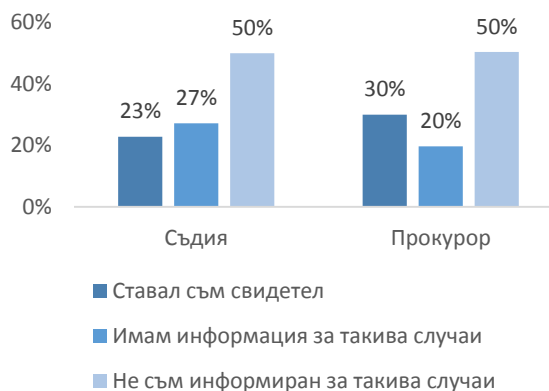
На кои от следните сте ставали свидетел или сте имали информация за нарушаване на Етичния кодекс в магистратските общности в страната:

Предубедено или предразсъдъчно отношение към някой от участниците в процеса

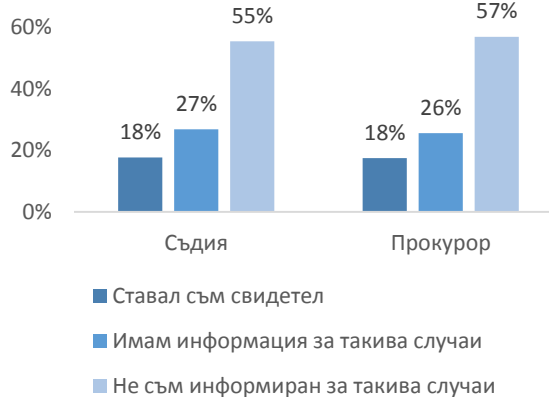
Некомпетентно професионално поведение на магистрати

Разкриване на конфиденциална информация

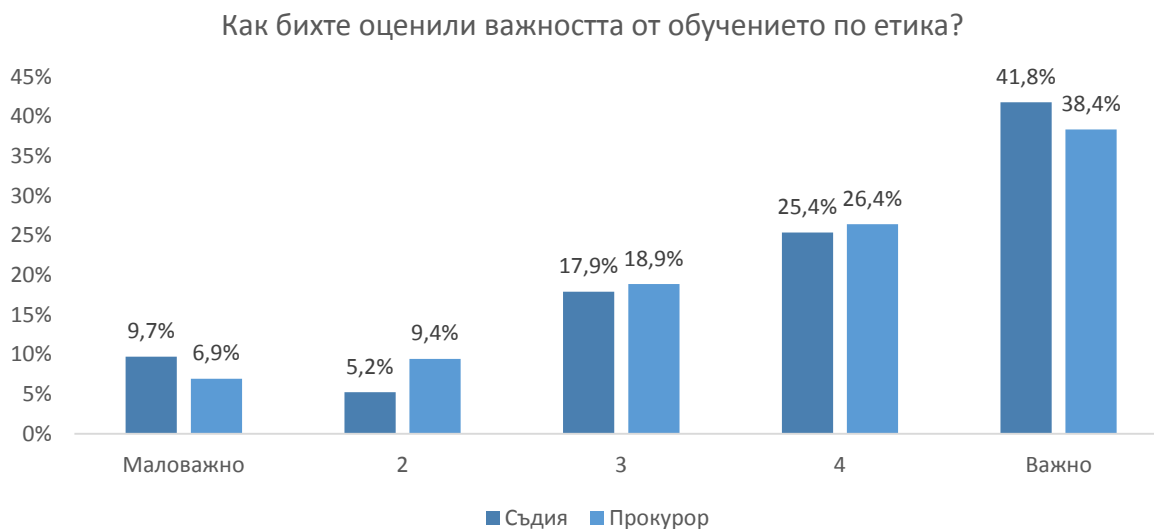
Непремереност на контакти и поведение извън работата

По-голямата част от участвалите в проучването магистрати споделят, че не разполагат с информация за случаи на разкриване на конфиденциална информация, за непремерени контакти и поведение извън работа, както и за некомпетентно професионално поведение на магистрати. Това твърдение е в сила и за ситуации, при които е имало предубедено или предразсъдъчно участие към участник в съдебен процес, за неучтиво публично поведение и за поддаване на натиск и влияние. Що се отнася до неуважителното отношение към колеги и на неуважителното отношение към служители отново преобладават респондентите, които нямат информация за подобни прояви. В същото време обаче над една трета от съдиите и над една трета от прокурорите споделят, че са ставали свидетели на неуважително отношение към колеги. 29% от съдиите и 34% от прокурорите са ставали свидетели на неуважително отношение към служители, докато информация за подобно събитие са получили 34% от съдиите и 24% от прокурорите. Около

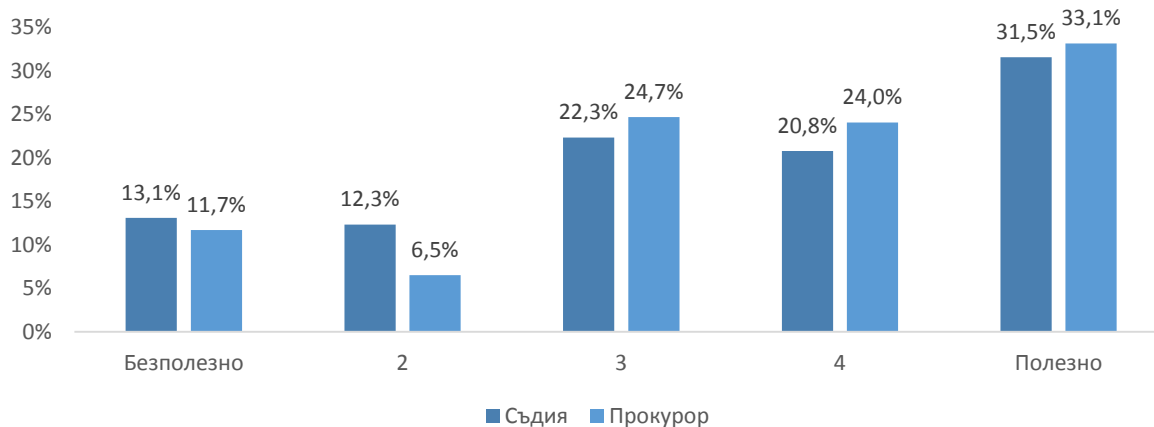
една трета от магистратите посочват, че са ставали свидетел или имат информация за упражняване на натиск над магистрати.

Обучение по етика

Българските магистрати оценяват високо важността на обучение по етика. По скалата от 1 до 5 най-много анкетирани съдии и прокурори поставят оценка 5, а именно – обучението по етика е важно. Оценка 4 е втората най-разпространена сред участниците в проучването. Под 10% са дяловете на съдиите и прокурорите, които оценяват обучението по етика с 1, като с това имат предвид, че то е маловажно.

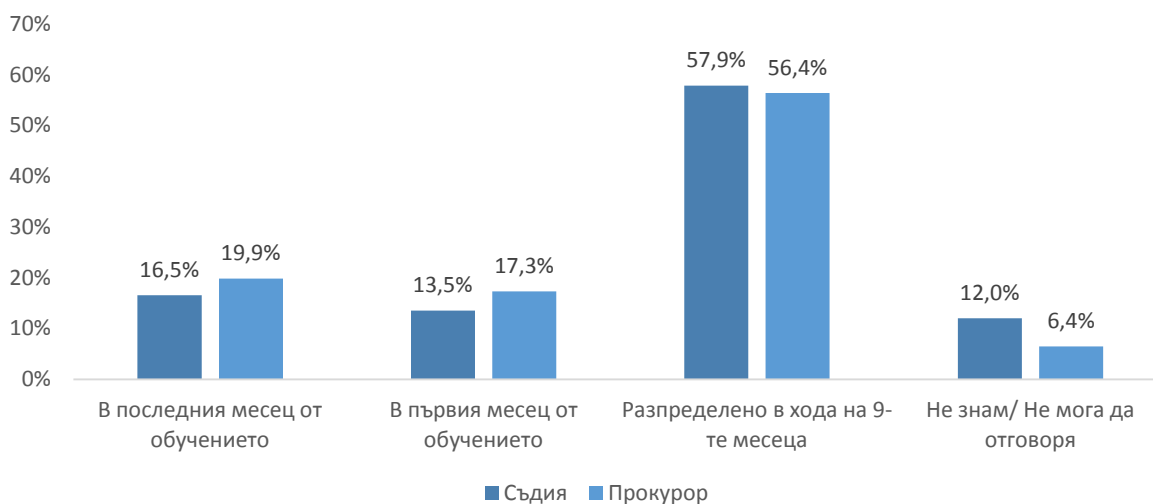
Как бихте оценили полезността на обучението по етика в НИП-а?
(Моля оценете по скала от 1 до 5, където 1 е „Безполезно“, а 5 „Полезно“)

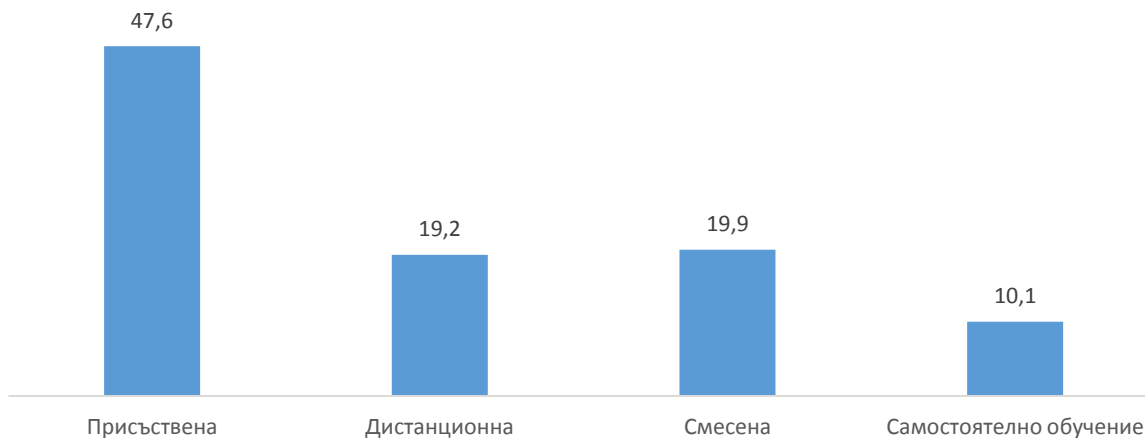
Полезността на обучението по етика предоставяно от НИП също се оценява като високо, но разликите между отделните оценки са по-малки. По скалата от 1 до 5 оценка 5 е поставена най-често от съдии и прокурори, което означава, че обучението по етика е полезно. Оценка 3 е втората най-разпространена сред съдиите, а сред прокурорите с почти равни относителни дялове са поставилите оценка 3 и оценка 4. Малко над 13% от съдиите и 11,7% от прокурорите поставят оценка 1, с което искат да споделят мнението си, че обучението по етика е безполезно.

Кога според Вас трябва да се провежда обучението по етика на младшите магистрати?

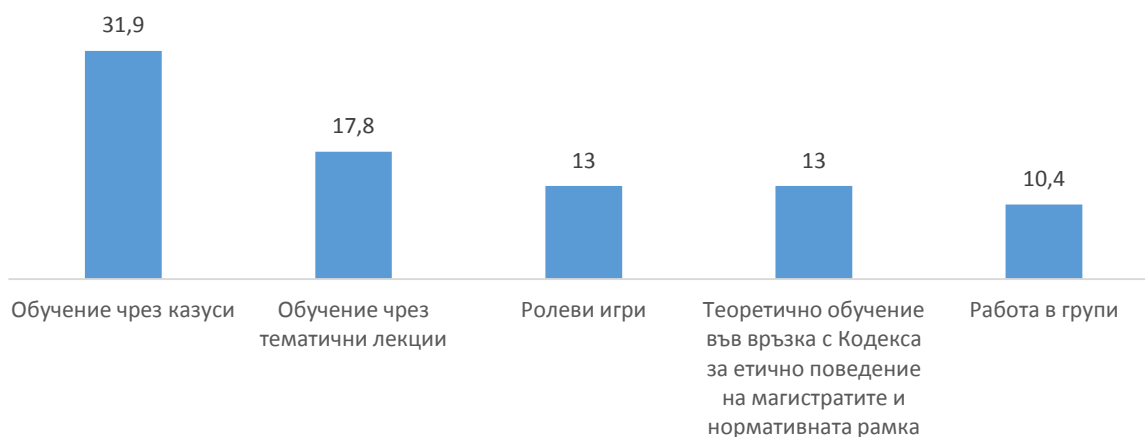
По отношение на времето разположение на обучението по етика мнението на анкетираните магистрати е категорично, че то трябва да бъде разпределено равномерно в хода на деветте месеца задължително първоначално обучение в НИП. Много по-нисък е процентът на магистратите, които смятат, че обучението по етика трябва да се провежда в първия и в последния месеци от курса.

Според Вас под каква форма/ комбинация от форми трябва да се провежда обучението по етика ЗА МЛАДШИ МАГИСТРАТИ?
(среден процент, който всяка форма трябва да вземе в цялостното обучение по етика)

Отново категоричен е отговорът, че присъствената форма на обучение е най-предпочитана от българските магистрати и следва да заеме най-голям дял от времето за обучение по етика. С много голяма разлика в процентите, на следващите две места се подреждат комбинацията от присъствена и дистанционна форма на обучение и изцяло дистанционната. Самостоятелната форма на обучение по тази се подкрепя от 10,1% от магистратите.

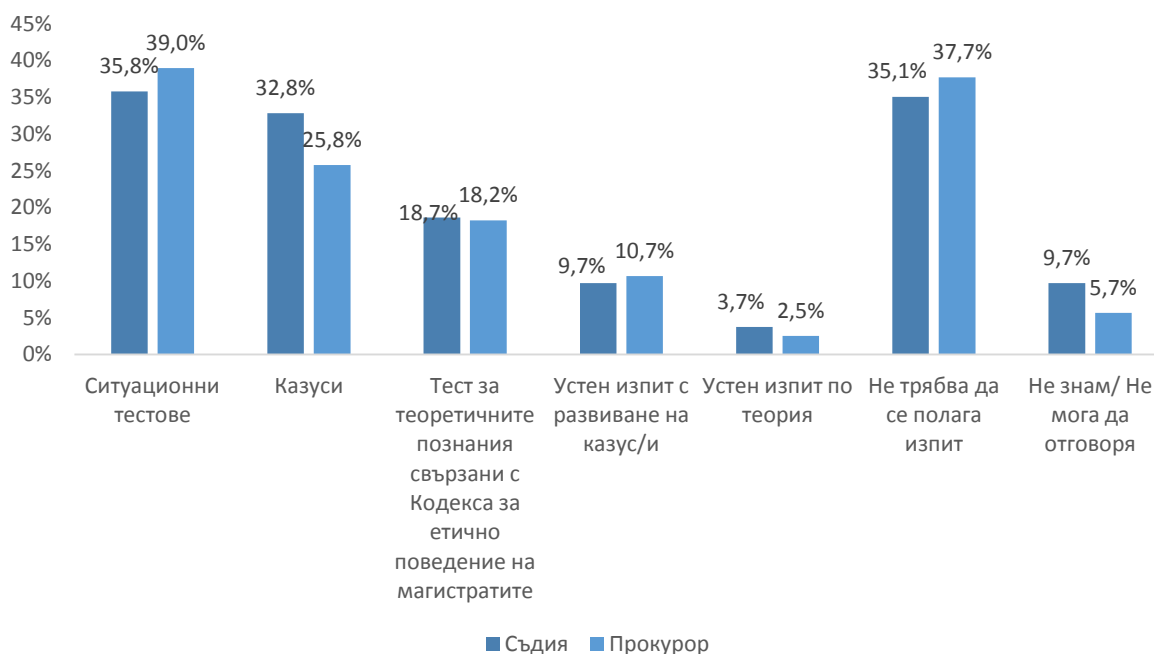
Според Вас под каква форма/ комбинация от форми трябва да се провежда обучението по етика ЗА МЛАДШИ МАГИСТРАТИ?
(среден процент, който всяка форма трябва да вземе в цялостното обучение по етика)

Според българските магистрати обучението чрез казуси е формата, която трябва да присъства през най-голяма част от времето за обучение по етика – средно 31,9% от обучителното време. На

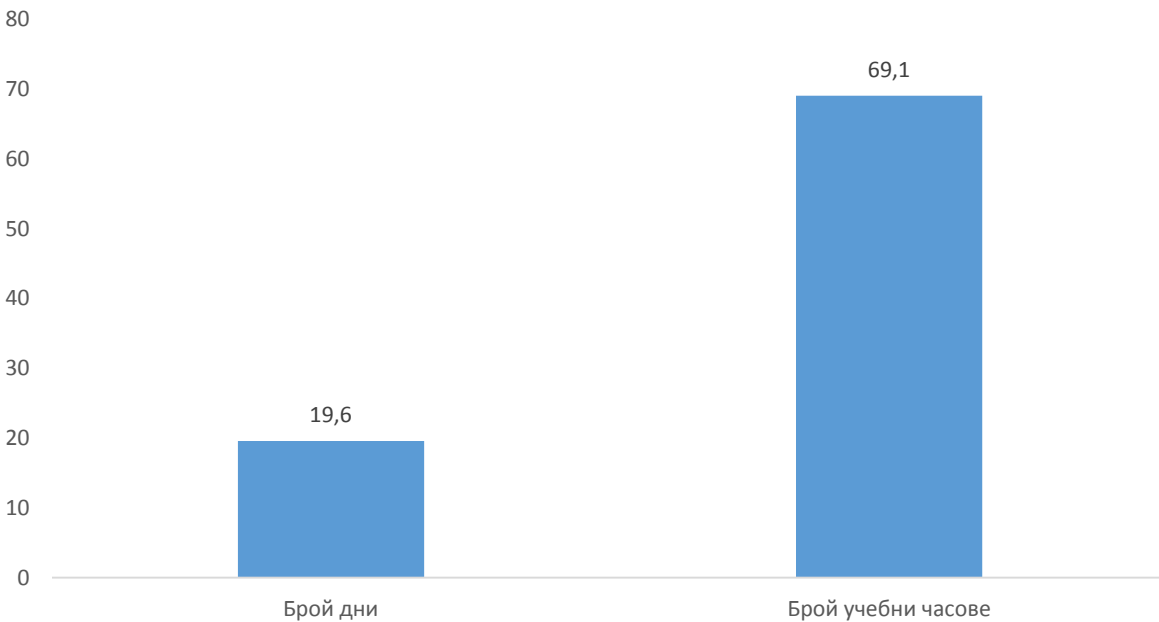
следващо място се подреждат обучението чрез тематични лекции (17,8% от времето), ролевите игри (13%) и теоретичното обучение във връзка с Кодекса за етично поведение на магистратите и нормативната рамка (13%). Средно 10,4% от времето следва да бъде отделено за работа в групи.

Според Вас как трябва да се провежда изпитът след обучението по етика?

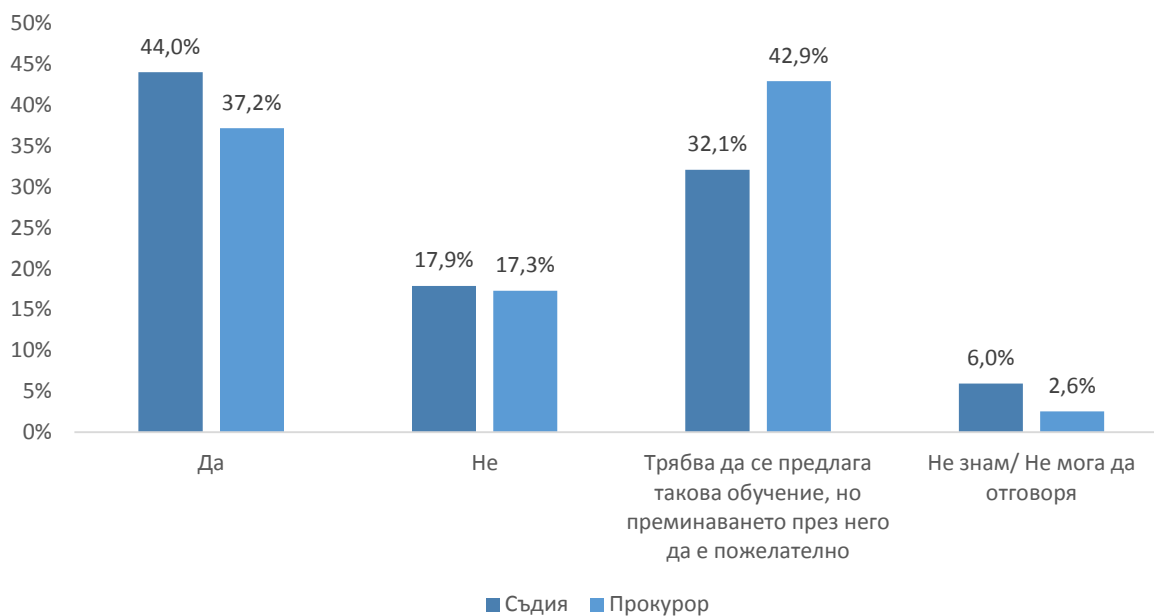
По отношение на изпитната форма след провеждането на обучение по етика българските магистрати нямат категорично мнение. В най-голяма степен се предпочита изпитване чрез ситуационни тестове. Почти със същите относителни дялове обаче, са и магистратите, според които не би следвало да се провежда изпит по етика след приключване на обучението. Казусите и тестът за теоретичните познания, свързани с Кодекса за етично поведение на магистратите, са сред останалите по-предпочитани форми на изпитване.

Според Вас каква трябва да е продължителността на програмата за обучението по етика на младши магистрати?
(Среден брой дни и среден брой учебни часове)

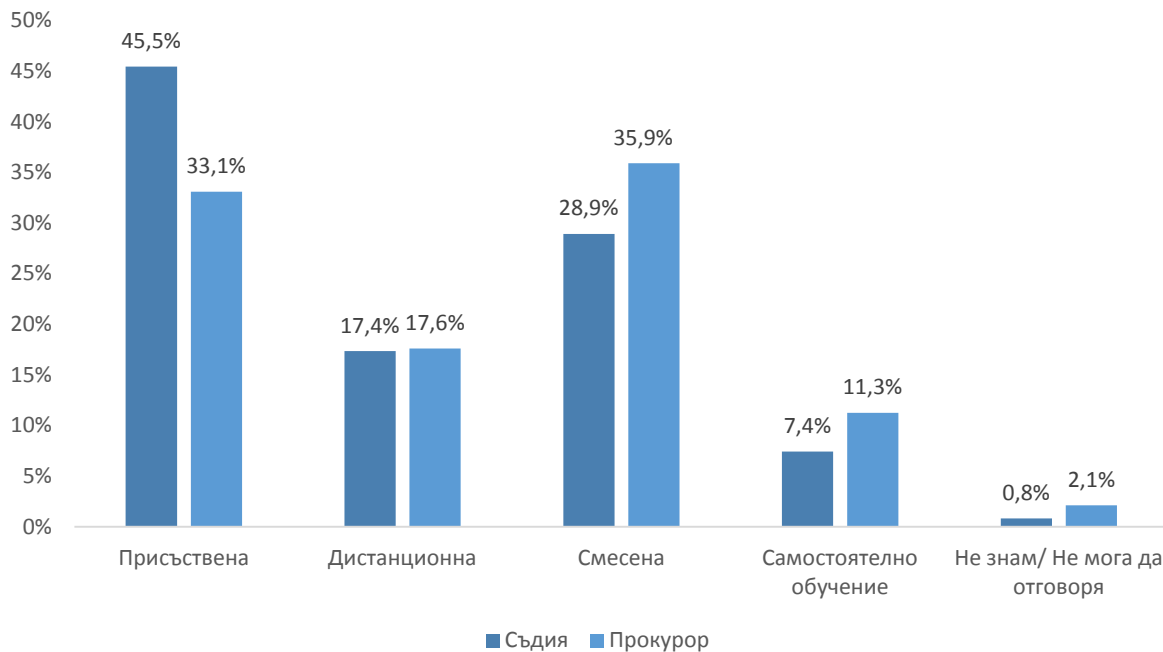
Средният брой дни, в които според българските съдии и прокурори трябва да се провежда обучение по етика за младшите магистрати е 19,6. Средният брой учебни часове, през които младшите магистрати трябва да преминат обучение по етика, е 69,1. Съпоставено с предпочитаният формат на обучение, който да преминава през целият срок от 9 месеца, това би означавало **средно между 7 и 8 часа на месец**, които да бъдат посветени на въпроси свързани с етика, професионално поведение, конфликт на интереси, процедурна справедливост, рисковете от корупция и др.

Според вас трябва ли да има текущо обучение по етика за редови магистрати, а не само за младшите и тези от първоначално назначение?

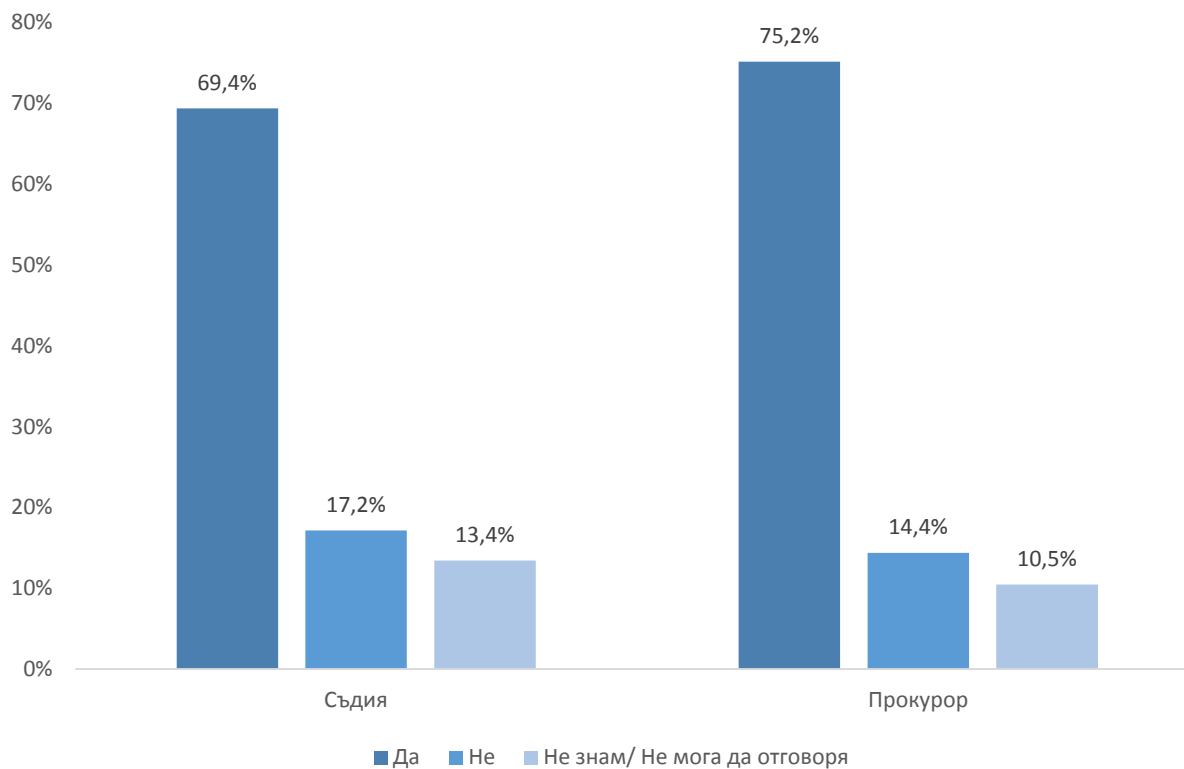
Идеята за текущо обучение по етика за редови магистрати, а не само за младшите, се ползва с относително одобрение от страна на магистратите. 44% от съдиите и 37,2% от прокурорите гледат положително на подобна възможност. От значение за магистратите обаче, е подобно обучение да няма задължителен характер, като това важи в по-голяма степен за прокурорите – 42,9% от тях смятат, че текущото обучение по етика трябва да е пожелателно, докато сред съдиите този дял е 32,1%. С дялове 17,9% и 17,3% съответно на съдиите и прокурорите е подкрепена тезата, според която не трябва да има текущо обучение по етика за редови магистрати.

Под каква форма трябва да се осъществява обучението по “Етика” за
РЕДОВИ МАГИСТРАТИ (текущото обучение по етика)?

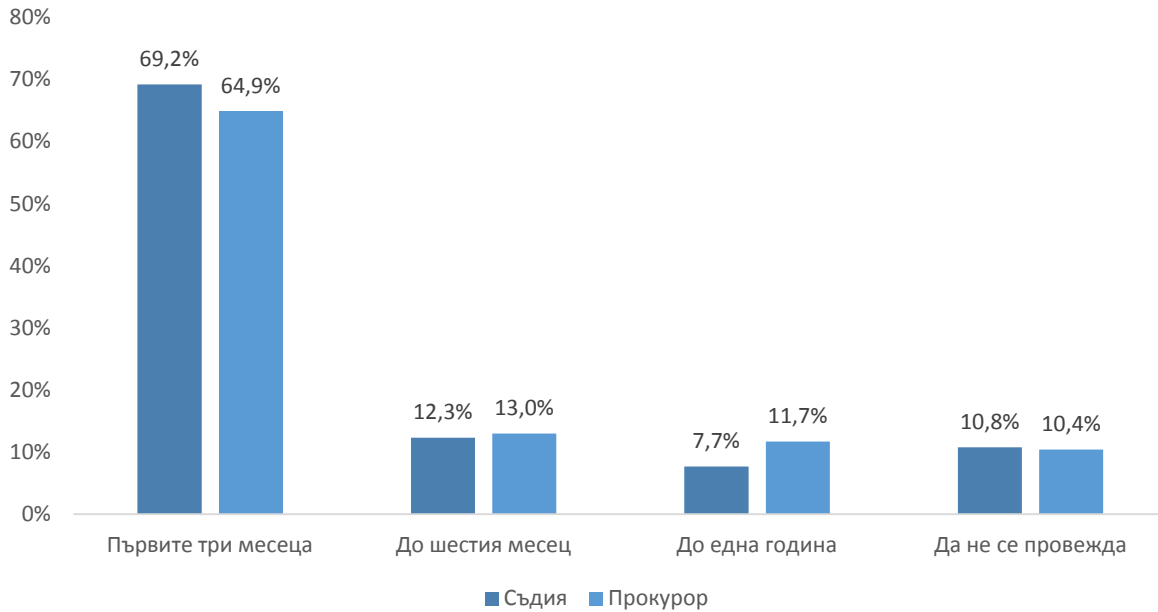
Когато става въпрос за обучение по етика за редови магистрати, присъствената форма отново е най-предпочитаната от българските съдии, докато прокурорите са разделени в предпочитанията си между присъствената форма и комбинацията от присъствено и дистанционно обучение. Със сходни относителни дялове са съдиите и прокурорите, които предпочитат дистанционната форма на обучение при преминаване на курс по етика за редови магистрати.

Според Вас трябва ли да се провеждат периодични или текущи обучения по етика за ръководители в съдилищата, прокуратурите и следствията?

Мнозинството от анкетираните магистрати гледат положително на идеята за периодични или текущи обучения за ръководителите на съдилища, прокуратури и следствия – 69,4% от съдиите и 75,2% от прокурорите подкрепят подобна идея. На противоположното мнение 17,2% от съдиите и 14,4% от прокурорите, което показва, че мненията са изцяло в полза на провеждане на тези обучения.

Ако едно лице бъде назначено за административен ръководител, в какъв период след назначаването му трябва да му бъде проведено обучение по професионална етика?

По отношение на времето разположение на обучението по етика за един административен ръководител, мнозинството от българските магистрати – 69,2% от съдиите и 64,9% от прокурорите, споделя, че подобно обучение следва да се осъществи в **първите три месеца** от избирането на съответния магистрат за ръководител. Едва 10,8% от съдиите и 10,4% от прокурорите са на мнение, че не е необходимо да се провежда обучение по професионална етика за избран административен ръководител на съд, прокуратура или следствие.

Като цяло изследването ясно показва, че магистратите смятат, че е необходимо да се обърне по-сериозно внимание на обучението по етика. По-силно се подкрепя обучението да бъде присъствено и практически ориентирано като евентуален изпит да бъде чрез ситуационни тестове. Категорично се подкрепя идеята за обучение по етика на избраните за административни ръководители в системата. Възможно е да се обмислят промени в Етичния кодекс на българските магистрати в посока въвеждане на допълнителни норми по отношение на теми свързани с процедурната справедливост.